

Jesaja 47

1 Daal af en zit neer in het stof, maagd, dochter van Babel; zit neer op de grond, er is geen troon meer, dochter van de Chaldeeën. Want men zal u niet meer noemen: weekhartig en teergevoelig.

2 Neem de handmolen en maal meel, neem uw sluier af, schort de rokken op, maak de benen bloot, ga door de rivieren.

3 Uw schaamte zal ontbloot worden, ja, uw schande zal gezien worden. Ik zal wraak nemen, en Ik zal u niet als een mens aanvallen.

4 Onze Verlosser, HEERE van de legermachten is Zijn Naam, de Heilige van Israël.

5 Zit neer in stilzwijgen, ga het duister in, dochter van de Chaldeeën; want men zal u niet meer noemen: gebiedster van de koninkrijken.

6 Ik was zeer toornig op Mijn volk, Ik ontheiligde Mijn eigendom en Ik gaf hen over in uw hand, maar u bewees hun geen barmhartigheid, ja, zelfs voor de oude maakte u uw juk zeer zwaar.

7 U zei: Ik zal voor eeuwig gebiedster zijn. Tot nog toe hebt u deze dingen niet ter harte genomen, u hebt niet aan het einde ervan gedacht.

8 Nu dan, hoor dit, genotzuchtige, die zo onbezorgd woont, die in haar hart zegt: Ik ben het, en niemand anders dan ik, ik zal niet als weduwe neerzitten of verlies van kinderen kennen.

9 Maar deze beide dingen zullen u overkomen in een ogenblik, op één dag: verlies van kinderen en weduwschap. Ze zullen in volle omvang over u komen, vanwege uw vele toverijen en uw zeer talrijke bezweringen.

10 Want u hebt op uw slechtheid vertrouwd. U hebt gezegd: Niemand ziet mij. Uw wijsheid, uw wetenschap, die heeft u afvallig gemaakt. U zei in uw hart: Ik ben het, en niemand anders dan ik.

11 Daarom zal er onheil over u komen. Wanneer het aan de dag treedt, zult u niet weten; rampspoed zal u treffen, u zult die niet kunnen afkopen; er zal plotseling verwoesting over u komen, zonder dat u een vermoeden hebt.

12 Blijf maar bij uw bezweringen en uw vele toverijen, waarmee u zich vermoeid hebt vanaf uw jeugd. Misschien kunt u er baat bij hebben, misschien zult u zich sterk maken.

13 U bent moe geworden van uw vele plannen. Laten zij toch opstaan die de hemel waarnemen, die naar de sterren kijken, die bij nieuwe maan voorspellingen doen; laten zij u verlossen van de dingen die over u zullen komen!

14 Zie, zij zijn als stoppels, vuur verbrandt hen, zij kunnen zichzelf niet redden uit de greep van de vlammen. Het is geen kolengloed om er zich bij te warmen, geen vuur om erbij te zitten.

15 Zó zijn zij voor u met wie u zich hebt vermoeid, zij met wie u vanaf uw jeugd zaken gedaan hebt; ieder dwaalt zijn eigen kant uit, niemand zal u verlossen.

Babel, hoogmoed komt voor de val.

Babel staat in de Bijbel bijna *symbool* voor de vijandschap tegen God. Het begint al bij *de toren van Babel*. Redelijk in het begin van de geschiedenis na *de Zondvloed* – toen de volken die uit de zonen van Noach voortkwamen zich langzaam maar zeker vormden – was er dat voorstel om ‘een toren te bouwen waarvan de top tot in de hemel reikte.’ Het doel was om onafhankelijk van God te kunnen samenleven als volken. God stak hier een stokje voor en de volken verspreidden zich over de wereld. De tweede maal dat Babel van zich doet spreken in de Bijbel is in verband met de verwoesting van Jeruzalem – stad en tempel – en de ballingschap in 586 v Chr. God is over twee zaken bijzonder ontevreden: *de gewelddadige houding van Babel* tegenover – de kwetsbare – Joodse ballingen en haar *hoogmoed*. In het boek Daniël merken we hoe bij koning Nebukadnezar *de hoogmoed* hem

parten speelt. Feitelijk krijgt iemand als Nebukadnezar goddelijke allures. Wanneer hij zich gaat verbeelden dat hij god is, wordt hij diep vernederd. Hij realiseert zich later dat de God van Daniël hier de hand in heeft, omdat God hem via Daniël gewaarschuwd had. Na een diepe zenuwzinking die enkele jaren aanhoudt, herstelt hij en wordt de koning weer in ere herstelt. Hij erkent daarna dat de God van Daniël God is. Daniël 4:37 *Ik, Nebukadnezar, prijs, roem en verheerlijk nu de Hemelkoning, omdat al Zijn daden waarheid zijn en Zijn paden gerechtigheid: Hij is in staat te vernederen wie in hoogmoed hun weg gaan.* De laatste keer dat we Babel aan de horizon zien verschijnen is in de eindtijd. Babel staat voor een wereld die tegen God opstaat. Een vers uit Jesaja 47:8 wordt bijna letterlijk overgenomen in Openbaring 18:7 *Want in haar hart zegt zij: Ik zit als een koningin en ben geen weduwe en ik zal zeker geen rouw zien.*

Nebukadnezar in Daniël 4:30 'Is dit niet het machtige Babel dat ik gebouwd heb?'

Babel werd door Medië/Perzië overruled.

De profetie in Jesaja 47 doelt op de tijd dat Babel wereldleider is geworden en het Midden Oosten domineert. De geschiedenisboeken hebben het dan over *het Nieuw Babylonische Rijk* van 626 tot 539 v Chr. Tegen het einde van de zesde eeuw kreeg Juda en Jeruzalem nadrukkelijk met de macht van Babel te maken. Zij werden onderworpen en tot Vazalstaat gedegradeerd. Het betekende dat ze jaarlijks een grote afdracht van geld en goederen moesten doen en loyaal aan Babel moesten zijn. Dat laatste viel de inwoners van Jeruzalem en Juda niet licht. In 605 v Chr. maar ook in 597 zijn er wegvoeringen geweest van de koning en de hogere lagen van de bevolking. Nebukadnezar verving tot tweemaal toe de koning van Jeruzalem en hoopte op een betere verhouding, maar ook onder de laatste koning van Juda, Zedekia bleef het onrustig. In 586 v Chr. maakt de koning van Babel definitief een einde aan de stad Jeruzalem die hij verwoestte compleet met paleis en tempel. In 539 v Chr. namen de Perzen de hegemonie van Babel over samen met de Meden. In de Bijbel is altijd sprake van de Meden en de Perzen. Vermoedelijk waren de Meden in eerste instantie de bovenliggende partij. Het boek Daniël wekt de indruk dat het de Medische vorst Darius was die de overgang van Babel naar het Medisch/Perzische rijk markeerde. Daniël 6:29 *En het ging deze Daniël voorspoedig onder het koningschap van Darius en onder het koningschap van Kores, de Pers.* Koning Darius werd al spoedig opgevolgd door de Pers Kores, die een onvergetelijke bijdrage had aan het voortbestaan van Israël omdat hij de bevolking toestond terug te keren naar Jeruzalem en Juda en de stad en de tempel te herbouwen. Dat was in 539 v Chr. Het is met name de overname van de macht door Medië/Perzië waar Jesaja melding van maakt. In eerste instantie is de overgang zonder veel bloedvergieten verlopen. Iemand als Daniël bleef in de bestuurslaag van het wereldrijk een belangrijke functie behouden, hetgeen wijst op een vreedzame overgang van het ene naar het

andere grote rijk. De bestuurslaag bleef in tact. Tegen het einde van de vijfde eeuw v Chr. ging het nog mis met Babel omdat de troonpretendent streefde naar machtsovername door Babel. Dat is hem duur te staan gekomen. In die tijd is de stad Babel – en wat er van het rijk Babel over was – redelijk verwoest. God ziet in Jesaja 47 op het einde van het rijk van Babel, hetgeen betekent dat deze profetie van Jesaja zo'n 150 jaar voor de overgang van het wereldrijk op Medie/Perzië gegeven werd.

Het rijk van Babel. (groen)

Het Medisch/Perzische rijk. (groen omrand)

De diepe vernedering van het hoogmoedige Babel door God.

In Jesaja 47 is het in eerste instantie *de hoogmoed van Babel* die door God wordt beantwoord met diepe vernedering. Een stad – het geldt voor Babylon, maar ook voor Jeruzalem – wordt vaak vergeleken met een meisje, waarschijnlijk omdat het woord voor *stad* vrouwelijk is. Mogelijk staat de jonge ongehuwde vrouw ook voor de vitaliteit en de welvaart van een grote stad. Zij zijn *de koningin van de wereld*, zo wordt dit in Babel ervaren. God heeft duidelijk andere plannen met Babel. In plaats van een troon is er de platgetrapte grond waarop ze kan gaan zitten. De tijd van 'teer en verfiynd' laat ze definitief achter zich. Jesaja 47:1 *Daal af en zit neer in het stof, maagd, dochter van Babel; zit neer op de grond, er is geen troon meer, dochter van de Chaldeeën. Want men zal u niet meer noemen: weekhartig en teergevoelig.* De vernedering is dan nog niet op het dieptepunt. *De koningin* moet het werk van een slavin verrichten als haar een handmolen in de hand wordt gedrukt. Ook dit slavenwerk is van korte duur. Al gauw zal ze moeten vluchten om het leven te behouden. Wanneer ze de rokken optrekt kan ze beter uit de voeten op haar vlucht, zeker wanneer het doorwaadbare plaatsen van de rivieren betreft. Jesaja 47:2 *Neem de handmolen en maal meel, neem uw sluier af, schort de rokken op, maak de benen bloot, ga door de rivieren.* De val van *de koningin van de wereld* is diep. Eerst was er de troon, daarna de grond, toen het werk van een slaaf, daarna vluchteling; Het wordt nog erger wanneer ze te kijk wordt gezet.

Babylon.

Normaal kan een volk als Babel een aanval afslaan, maar als God de tegenstander is hebben ze geen schijn van kans. Jesaja 47:3 *Uw schaamte zal ontbloot worden, ja, uw schande zal gezien worden. Ik zal wraak nemen, en Ik zal u niet als een mens aanvallen.* Uit de geschiedenis van het rijk van Babel wordt duidelijk dat de machtsovername door de Meden en de Perzen in eerste instantie zonder veel bloedvergieten tot stand is gekomen. Later – omdat vanuit het oude machtscentrum van Babel pogingen werden ondernomen om de macht te herstellen – kwam het tot een steeds grotere ontmanteling van Babels macht.

God draagt het Babel na dat het Zijn volk zonder mededogen heeft behandeld.

In het voorgaande vers wordt duidelijk dat er Iemand is die de macht van Babel aanvalt en dat is niet zomaar iemand, maar de God van Israel. Jesaja 47:3 *Ik zal wraak nemen, en Ik zal u niet als een mens aanvallen.* Veel aandacht gaat in dit Bijbelgedeelte van Jesaja 40 – 49 uit naar Kores de Pers, die het Joodse volk *het recht op terugkeer* verleent. Voordat het zover is zal eerst de macht van Babel gebroken moeten worden. Daarover spreekt de HEERE in Jesaja 47. De profeet Jesaja maakt duidelijk dat het hier niet vooral gaat over Babel en Medië/Perzië maar over Israel. God zal Zich persoonlijk inzetten voor het herstel van Zijn volk. Hij zal ingrijpen vanuit de hoge om Zijn volk de gelegenheid te bieden terug te keren naar het land van herkomst. Het is *de HEERE van de hemelse legers*. Niemand kan tegen God op. Het is de Heilige van Israel. Dat is de favoriete Naam van Jesaja voor God. In die Naam van God komt tot uitdrukking waar het de HEERE om begonnen is. God is heilig. Hij wil een heilig volk. Om die reden neemt de geschiedenis de loop van de ballingschap, maar kent diezelfde geschiedenis ook een hoopvol vervolg waarbij God de ontwikkeling stuurt in de richting van de verlossing van Zijn volk, niet alleen van de uitwendige vijand, maar ook van de ongerechtigheid en zonde die in het eigen hart en leven aanwezig is. Het klinkt als een belijdenis. Jesaja 47:4 *Onze Verlosser, HEERE van de legermachten is Zijn Naam, de Heilige van Israël.* Als het aan de HEERE ligt is het uit met de macht van Babel, over en uit. ‘Chaldeeën’, zo worden de inwoners van Babel ook wel genoemd, naar de streek Chaldea ten zuiden van Babel. Jesaja 47:5 *Zit neer in stilzwijgen, ga het duister in, dochter van de Chaldeeën; want men zal u niet meer noemen: gebiedster van de koninkrijken.* Zoals Assur in zekere zin de disciplinaire maatregel van God ten aanzien van het Noordrijk uitvoerde, zo moest Babel dit doen waar het Jeruzalem en Juda aanging. Het was een strafexercitie voor een volk dat ontrouw was aan God. Het doel was om het volk te laten ervaren waar het leven dat tegen God indruist op uitloopt en derhalve ook om het Joodse volk tot inkeer te brengen.

Kleitabletten leveren het bewijs van Joodse ballingschap in Babel.

Waar de HEERE echter van geschrokken is, is de mate van geweld die Babel uitoefende tegenover de mensen uit Juda en Jeruzalem. Het bleek een wereldmacht zonder barmhartigheid. Wij hebben het dan over ‘misdad tegen de menselijkheid.’ Het is waar dat God boos was op Zijn volk en dat het volk Israel straf verdiende, maar dit was buiten proportioneel. Zelfs de ouderen werden niet ontzien. God nam dit Babel niet in dank af. Hij laat hen voelen wat ze Zijn volk hebben aangedaan. Jesaja 47:6 *Ik*

was zeer toornig op Mijn volk, Ik ontheiligde Mijn eigendom en Ik gaf hen over in uw hand, maar u bewees hun geen barmhartigheid, ja, zelfs voor de oude maakte u uw juk zeer zwaar.

Babel heeft zijn hand overspeeld.

Wat de HEERE in het bijzonder stoort zijn de goddelijke aspiraties. Babel dicht zichzelf *de eeuwigheid* toe. Er is een moment dat de macht van Babel zo hoog boven iedereen uit torent dat ze zich gaan verbeelden voor altijd deze zetel te bekleden. Er is geen moment waarop ze bedenken dat het de machten van deze aarde altijd vergaat op de manier van *opgaan, blinken en verzinken*. Reflectie is iets wat de wereldmacht blijkbaar vreemd is. Ze houdt het niet voor mogelijk dat er een einde komt aan de macht. Jesaja 47:7 *U zei: Ik zal voor eeuwig gebiedster zijn. Tot nog toe hebt u deze dingen niet ter harte genomen, u hebt niet aan het einde ervan gedacht.* Tot het eind toe wordt de metafoor van jonge vrouw volgehouden. Babel verbeeldt als *de koningin* mijmert 'dat zij het is en niemand anders.' Of ze zich hiervan bewust is of niet: het zijn woorden die de HEERE, de God van Israel meer dan eens gebruikt om Zichzelf te beschrijven zoals in Jesaja 46:9 *Denk aan de dingen van vroeger, van oude tijden af, dat Ik God ben en niemand anders. Ik ben God, en er is er geen als Ik.* Babel heeft zich gezet op de stoel van God. Zoiets is niet echt aan te raden. Een botsing van de machten kan niet uitblijven en bij voorbaat is duidelijk wie aan het kortste einde trekt: Babel. Zij zou geen weduwe worden. Zij zou het verlies van kinderen niet kennen. Zij, Babel zou zo machtig zijn dat alle verdriet en tegenslag haar bespaard zou blijven. Tenminste dat was haar idee op een gegeven moment. Jesaja 47:8 *Nu dan, hoor dit, genotzuchtige, die zo onbezorgd woont, die in haar hart zegt: Ik ben het, en niemand anders dan ik, ik zal niet als weduwe neerzitten of verlies van kinderen kennen.* God heeft hier heel andere gedachten over. Op dezelfde dag zal het weduwschap en het verlies van kinderen Babel overkomen. Het is vanwege alle imitatie van mysterie en godheid vanwege hun toverijen en bezweringen. Jesaja 47:9 *Maar deze beide dingen zullen u overkomen in een ogenblik, op één dag: verlies van kinderen en weduwschap. Ze zullen in volle omvang over u komen, vanwege uw vele toverijen en uw zeer talrijke bezweringen.* 'Niemand doet mij wat', dacht Babel. Ze vertrouwde op haar eigen kennis en wetenschap en occulte krachten. Ze dacht dat ze wat voorstelde, maar dat viel nogal tegen. Jesaja 47:10 *Want u hebt op uw slechtheid vertrouwd. U hebt gezegd: Niemand ziet mij. Uw wijsheid, uw wetenschap, die heeft u afvallig gemaakt. U zei in uw hart: Ik ben het, en niemand anders dan ik.* Babel heeft zijn hand overspeeld door zijn harde optreden tegen de ballingen uit Juda en Jeruzalem. Het meende onaantastbaar te zijn maar rekende buiten de God van Israel. Hij komt op voor Zijn volk. Machten die zich met God gelijkstellen, moeten het zwaar ontgelden. Jesaja 47:11 *Daarom zal er onheil over u komen. Wanneer het aan de dag treedt, zult u niet weten; rampspoed zal u treffen, u zult die niet kunnen afkopen; er zal plotseling verwoesting over u komen, zonder dat u een vermoeden hebt.*

Wat er van Babylon over is.

150 jaar vóór de tijd troost God Zijn volk en geeft hen hoop op herstel.

Blijkbaar heeft Babel het gevoel gehad dat de toverijen en de bezweringen een belangrijke rol speelden bij de opkomst van het grote rijk. God drijft er de spot mee. Hij moedigt hen – bij wijze van spreken – aan om te kijken wat ze aan dat soort zaken kunnen hebben nu het grote Babel op omvallen staat. Het is niet dat God hier serieus iets van verwacht, integendeel het is eerder cynisch bedoeld. Jesaja 47:12 *Blijf maar bij uw bezweringen en uw vele toverijen, waarmee u zich vermoeid hebt vanaf uw jeugd. Misschien kunt u er baat bij hebben, misschien zult u zich sterk maken.* Behalve zogenaamde toverijen en bezweringen had Babel zich ook gespecialiseerd in astrologie. Magiërs uit Babel hadden de hemel ingedeeld in twaalf vlakken en wijzigingen daarop gaven voedsel aan een bepaalde toekomstverwachting. Op dezelfde sceptische toon nodigt God hen uit ‘daar vooral veel van te verwachten.’ Daar moeten ze het van hebben. Wie weet worden ze verlost door de astrologen. Wie zal het zeggen? Jesaja 47:13 *U bent moe geworden van uw vele plannen. Laten zij toch opstaan die de hemel waarnemen, die naar de sterren kijken, die bij nieuwe maan voorspellingen doen; laten zij u verlossen van de dingen die over u zullen komen!* Dan vertelt God wat Hij werkelijk verwacht en dat is dat die hele – op illusies gebouwde – macht door vuur zal vergaan. Het zal geen vuur zijn om de handen aan te warmen maar een vernietigend vuur dat alles wat opgebouwd is, verwoesten zal. Jesaja 47:14 *Zie, zij zijn als stoppels, vuur verbrandt hen, zij kunnen zichzelf niet redden uit de greep van de vlammen. Het is geen kolengloed om er zich bij te warmen, geen vuur om erbij te zitten.* De zogenaamd goddelijke krachten en bezweringen waar men vanaf zijn jeugd mee vertrouwd was, zullen uiteindelijk diep teleurstellen. Op een gegeven moment is er niets wat hen verder helpt. Alles breekt hen bij de handen af. Met lede ogen moeten zij aanzien dat wat eens een wereldmacht was met als middelpunt de schitterende stad Babylon, geworden is tot een zandwoestijn waarin nauwelijks nog ruïnes oprijzen, die alleen in archeologisch opzicht mogelijk interessant zijn. Jesaja 47:15 *Zó zijn zij voor u met wie u zich hebt vermoeid, zij met wie u vanaf uw jeugd zaken gedaan hebt; ieder dwaalt zijn eigen kant uit, niemand zal u verlossen.* Voordat de ellende van de ballingschap naar Babel in volle hevigheid over het Joodse volk zal komen, spreekt God al van het einde van de overheerser. 150 jaar vóór de tijd troost God Zijn volk en geeft hen hoop op herstel van de goede verhouding en de terugkeer naar het eigen land.

God troost Zijn volk.

